

Za kritickou zmínku v úplném závěru snad stojí skutečnost, že renomovanému vydavatelství se nepodařilo zachytit celou řadu překlepů či dokonce chyb (otec *J. S. Milla* se nejmenoval *John*, ale *James*), předmětem diskuse by mohlo být i to, zda pojem „diskrece“ nenahradit českým ekvivalentem „uvážení“ apod. Jsou to však výtky marginální, nic neubírající na významu vydavatelského počínu, jenž by neměl být poslední svého druhu.

Jan Kysela

Ewa Bem (eds.):

STUDIA I PRACE, zeszyt 1

Szkola Główna Handlowa, Warszawa 2001, 201 s.

Sborníková publikace „*Studia i Prace*“ Sociálně-ekonomické fakulty Vysoké obchodní školy ve Varšavě je nejenom prezentací výsledků interdisciplinárně zaměřené mezinárodní konference, ale, jak naznačuje úvod, i pokusem o zahájení fungování časopiseckého periodika v rámci tohoto pracoviště. Zřejmě proto byl zvolen poměrně obecný název.

S tímto pojetím publikace ovšem souvisí jistý koncepční problém. Příspěvky jsou totiž rozmanitého zaměření od spíše politologicky laděných, přes ekonomické až po sociologické a filozofické. Texty tak sice ve svém souhrnu opravdu odrážejí výše zmíněnou interdisciplinaritu, nicméně tématický záběr je přitom mimořádně velký. Spojovacím článkem zřejmě má být (publikace to výslovně nedeklaruje) široce pojatá problematika evropské integrace, jejíž různé aspekty jsou ve většině příspěvků akcentovány. Faktem ovšem je, že ne ve všech. Např. příspěvek Adama Lisowského se věnuje srovnání úrovně zdravotně sociálních služeb v různých polských regionech,

a nebo text Stanisława Kostrubiece a Ireny Skrzypczak analyzuje změny počtu vysokoškoláků v Polsku v 90. letech. To má s problematikou evropské integrace jen velmi nepřímou souvislost. Podoba publikace – v případě, že by mělo jít o sborník – tak působí ne zcela koherentním dojmem. Počet příspěvků výrazně převyšuje možnosti byť stručného přiblížení, proto jsem vybral jen některé, tematicky blízké mému politologickému pohledu.

Ve studii nazvané „Národní a komunitární činitele v procesu evropské integrace“ sleduje Małgorzata Znoykwicz v historicko-časové perspektivě od počátků 50. let až do konce 90. let spor mezi národním (reprezentovaným jednotlivými státy a i) a komunitárním činitelem (reprezentovaným unijními institucemi). Všimá si přitom nejenom průběhu tohoto sporu, ale i proměn, jež oba prodělaly s postupem evropské integrace. Amsterdamský summit (1997) potvrdil obecný primát národního činitele v procesu evropské integrace tím, že rozhodující roli si i po něm udržely instituce reprezentující jednotlivé národní státy.

Studie Joachima Osińskiego „Systém veřejné správy v Polsku a členství v EU“ analyzuje na základě přechodu postkomunistického Polska z fáze tranzice do fáze konsolidace proměnu polské veřejné správy. Reforma veřejné správy, která proběhla v Polsku v druhé polovině 90. let, změnila dosavadní dvojstupňový model správy (obec – vojvodství) na trojstupňový (obec – okres – vojvodství). Autor ovšem dokládá na výzkumech veřejného mínění silnou nespokojenost občanů s výsledkem reformy. V komparativním srovnání s vybranými státy EU pak analyzuje kořeny této nespokojenosti. Podle Osińskiego čerpání z německých a francouzských zkušeností při reformě veřejné správy, z důvodu odlišné tradice (francouzský centralismus) a odlišného územního členění státu (německý federalismus), nepřineslo Polsku užitek a vedlo k problémům. Hlavní výhrady má k počtu stupňů správních jednotek a k počtu územně-administrativních jednotek na jednotlivých stupních. Zvláště

velká disproporce podle něj nastala u nově zřízené (respektive v minulosti již existující a nyní znovu obnovené) úrovně okresů (polsky „powiat“), jejichž počet vysoce překročil meze ekonomické únosnosti. Při srovnání s dalšími evropskými státy má polský okres 9x méně obyvatel než obdobná územní jednotka ve Velké Británii, 6x méně než v Itálii, 3,5x méně než v Dánsku, 2,5x méně než v Belgii atd. Důsledkem je stav, kdy málo lidnaté a hospodářsky a finančně slabé okresy mají obrovské problémy. Velmi drahé se rovněž ukázalo financování rozsáhlého administrativního aparátu, jenž je nutný k obsluze této nové úrovně správy. Stejně tak neúměrně výše dosáhly náklady na velký počet volených reprezentantů. Podoba nové okresní úrovně po reformě se tak ukázala jako draze zaplacený a neefektivní omyl. Obdobným problémem se stal prudký nárůst počtu především malých obcí s minimem obyvatel, který ovšem nesouvisí jen s reformami druhé poloviny 90. let. Ty rovněž mají velké problémy. Výsledkem polské reformy územní správy tak podle Osińskiego byla přílišná teritoriální fragmentace Polska.

V článku „Slovensko a EU“ prezentuje Ián Lid'ák poměrně přehledně proces přibližování našeho východního souseda k Evropské unii na platformě vnitropolitického vývoje Slovenska v 90. letech. Připomíná kontrolní kroky Mečiarovy vládní koalice z let 1994–1998 (zbavení poslaneckého mandátu poslance F. Gauliedera, účelovou novelu volebního zákona přijatou těsně před parlamentními volbami 1998 atd.) a jejich dopad na slovenské přibližování k unii. Výsledkem předparlamentními volbami 1998 bylo pozastavení slovenského přidružení z důvodu neplnění politických kritérií unie. Úsilí nové vlády ustavené po volbách sice situaci změnilo, ovšem otázka data a podmínek vstupu zůstala i v letech 1999–2000 pro Slovensko (stejně jako pro další kandidáty) značně nejisté. Nad časový rámec Lid'ákovy textu se sluší dodat, že přes velký pokrok Slovenska při vyjednávání

s EU v letech 2001–2002 je i dnes tato otázka otevřená. Navíc nejisté složení slovenské vlády po blížících se zářijových parlamentních volbách 2002 by mohlo celý proces výrazným způsobem ovlivnit.

Vojtěch Šimíček se v textu nazvaném „Ústavněprávní aspekty integrace České republiky do EU“ věnuje otázce přesunu některých kompetencí českého státu na společenství. Přibližuje přitom, jakým způsobem tuto otázku řešily dnešní členské státy unie od země (Belgie či Holandsko), jejichž ústavy byly přijímány ještě v 19. století, a které proto do nich (po vzniku Evropských společenství) postupně včleňovaly příslušné integrační normy, až po státy vstupující časově mnohem později po nastolení demokratického režimu v 70. letech (Řecko, Portugalsko, Španělsko), které integrační normy vkládaly přímo do svých nových ústav. Dále se věnuje otázce, zda má vstup ČR do unie schvalovat referendum nebo postačí rozhodnutí parlamentu. Zajímavá je v této souvislosti jeho prognóza ohledně argumentů odpůrců referenda. Podle něj rozdělení Československa v roce 1992 na základě pouhého rozhodnutí parlamentu může představovat důležitý precedent, který by mohl být odpůrci referenda využit. Skutečností ovšem je, že v politickém diskurzu, který provázel na začátku roku 2002 schvalování ústavního zákona o referendu, tento argument nakonec víceméně absentoval.

Přiblížený sborník (přes na úvod zmíněnou výtku ohledně neúplné obsahové koherence) zahrnuje celou řadu poměrně kvalitních textů. Jeho cenu navíc výrazně zvyšuje fakt, že dovoluje komparativní pohled na tři středoevropské státy – Polsko, Slovensko a Českou republiku. To umožňuje konstatovat analogičnost řady fenoménů i problémů, jež se v nich během 90. let vyskytly. Způsoby řešení (viz třeba výše zmiňovaná reforma veřejné správy) se ovšem mohly v praktickém důsledku výrazně lišit.

Lubomír Kopeček